

ЗВІТ

Архітектурна доступність громадської інфраструктури в Київській області

За підтримки Програми розвитку ООН в Україні
та Міністерства закордонних справ Данії

2014

Звіт підготовлений в рамках реалізації проекту Громадської організації «Правозахисна організація «Права людини» «Безбар'єрність і рівність в Київській області» за результатами моніторингу громадської та цивільної інфраструктури на предмет їх архітектурної доступності для маломобільних груп (МГН) населення. Звіт склали В.М. Дроботун, В.М. Томчук. Проект реалізовується за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та Міністерства закордонних справ Данії.

Опис проекту

З березня по серпень 2014 року в ході реалізації проекту «Безбар'єрність і рівність в Київській області» ГПО «Права людини» було проведено моніторинг зовнішньої архітектурної доступності для людей з інвалідністю (в першу чергу для людей, які пересуваються на інвалідному візку) та інших маломобільних груп (МГН) об'єктів державної і соціальної інфраструктури у всіх 25 районах Київської області та 11 містах обласного значення. Кількість сільських адміністративних центрів, де проведено моніторинг, складає 35% від загальної кількості по Київській області. Загальна кількість об'єктів аудиту склала 2046 одиниць.

Законодавча та нормативна бази, що регламентують вимоги створення безперешкодного доступу громадської та соціальної інфраструктури для людей з інвалідністю та МГН.

- Конвенція ООН про права інвалідів
- Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів України»
- Закон України «Про соціальні послуги»
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»
- Закон України «Про будівельні норми»
- Закон України «Про архітектурну діяльність»
- Закон України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»
- ДБН В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення»

Завдання проекту

Завданням проекту було виявлення реального стану без бар'єрного середовища для людей з інвалідністю та МГН в Київській області та на підставі статистичних результатів дослідження проведення експертного аналізу існуючої проблеми з виявленням системних порушень у формуванні доступності об'єктів громадської та соціальної інфраструктури.

Об'єкти моніторингу

1. Органи влади – державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, суд, правоохоронні органи, податкова інспекція, пенсійні фонди, територіальні центри зайнятості, реєстраційні служби.
2. Заклади охорони здоров'я – лікарні, поліклініки, медичні амбулаторії, фельдшерсько-акушерські пункти, аптеки.
3. Заклади освіти – загальноосвітні школи, музичні школи, мистецькі школи.
4. Заклади комерційної інфраструктури - магазини, поштові відділення, банки, тощо
4. Заклади культури – будинки культури, бібліотеки, кінотеатри.
5. Сільський адміністративний центр – сільрада, школа, медичний заклад.

Доступність – заходи по забезпеченню людей з інвалідністю доступу нарівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів і послуг, відкритих або таких, що надаються населенню, як у міських, так і в сільських районах (Конвенція про права інвалідів)

МЕТОДИКА МОНІТОРИНГУ

Моніторинг (аудит) умов доступності об'єктів зовнішньої інфраструктури проводився у формі заміру та фото фіксації з визначення умов доступності по кожному об'єкту.

Об'єкт аудиту обстежувався на наступні ознаками доступності:

1. Прилегла територія

- ширина тротуару чи проходу до об'єкта;
- наявність сходів та бордюрів на тротуарі, висота бордюрів;
- фізичний стан тротуару, наявність вибоїн, щілин, решіток ;
- наявність пандусу/понижень бордюру в місцях перетину пішохідної та проїжджої частин;

2. Місце для паркування автотранспорту

- Наявність місць паркування автотранспорту розташованих як найближче до входу;
- Наявність виділеного місця стоянки, яке є достатнім для проїзду інвалідним візком;
- Виїзд зі стоянки на пішохідну доріжку обладнаний пониженням бордюру (пандусом);
- Наявний знак-пиктограма «Стоянка інваліда» ;

3. Входи/ виходи, двері

- споруда/приміщення має чітко видний, доступний головний вхід з вулиці;
- наявність альтернативного доступу через службовий або додатковий вхід;
- при недоступності з головного входу наявність інформації (пиктограми) про альтернативний вхід;
- вхід з тротуару, з порога чи зі сходинок;
- наявність пандусу, перил;
- ширина проходу вхідних дверей;
- висота порогу вхідних дверей;

4. Сходи

- Сходи неслизькі, мають спеціальне покриття;
- Сходи мають тактильне (рельєфне) та візуальне (кольором) попередження на початку і в кінці сходів;
- Конструкція сходів безпечна;
- Наявність поруччя по обидва боки сходових маршів;

5. Пандуси

- Кут ухилу пандуса;

- Наявність поруччя у пандуса;
- Наявність на початку та в кінці кожного підйому пандуса горизонтальних площадок;
- Ширина пандуса;
- Характер покриття пандуса;
- Характер заїзду з пандуса до входу;

6. Наявність інформаційних табло, діаграм.

7. Наявність кнопки виклику персоналу.

За підсумками аудиту об'єкт визначався як:

ДОСТУПНИЙ - такий, що відповідає нормам ДБН В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення» для вільного доступу людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

ЧАСТКОВО ДОСТУПНИЙ - такий, що має не значні порушення норм ДБН В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», проте загалом об'єкт є доступним людям з інвалідністю, насамперед людям, які пересуваються на інвалідному візку.

НЕ ДОСТУПНИЙ - такий що має грубі порушення норм ДБН В.2.2-17:2006 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», які унеможливають доступ до об'єкту, насамперед людям, які пересуваються на інвалідному візку.

Статистичні данні отриманні за підсумками моніторингу не є абсолютними, похибка складає в межах 10%.

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ

Загальна статистика зовнішньої архітектурної доступності. Таблиця №1

район/місто	кількість об'єктів аудиту	доступних об'єктів %	частково доступних об'єктів %	не доступних об'єктів %
Баришівський р-н.	88	27	16	58
Білоцерківський р-н.	44	0	14	86
Богуславський р-н.	66	8	26	67
Бориспільський р-н.	66	17	26	57
Бородянський р-н.	54	10	15	75
Броварський р-н.	89	15	4	81
Васильківський р-н.	40	0	10	90
Вишгородський р-н.	63	6	16	78
Володарський р-н.	66	11	14	75
Згурівський р-н.	61	9	14	78
Іванківський р-н.	82	5	15	80
Кагарлицький р-н.	53	2	4	94
Києво-Святошинський	75	7	19	74
Макарівський р-н.	61	7	11	82
Миронівський р-н.	78	10	28	62
Обухівський р-н.	49	10	15	75
Переяслав-Хмельницький р-н.	76	18	21	61
Поліський р-н.	28	0	14	86
Рокитнянський	61	8	23	69
Сквирський р-н.	85	4	13	83
Ставищенський р-н.	64	5	10	85

Таращанський р-н.	68	4	16	80
Тетіївський р-н.	63	0	5	95
Фастівський р-н.	37	3	14	83
Яготинський р-н.	89	11	25	63
м. Біла Церква	54	25	21	55
м. Березань	35	26	14	60
м. Бориспіль	76	47	13	39
м. Бровари	68	35	16	49
м. Буча	14	0	29	71
м. Васильків	28	7	11	82
м. Ірпінь	26	23	19	58
м. Обухів	35	14	20	66
м. Переяслав- Хмельницький	58	16	31	53
м. Ржищів	11	9	64	27
м. Фастів	35	29	17	54
Київська область	2046	12%	16%	72%

Доступність громадської інфраструктури сіл (сільрада, школа, медичний заклад). Таблиця №2

район/місто	кількість об'єктів аудиту	кількість доступних об'єктів	кількість частково доступних об'єктів	кількість не доступних об'єктів
Баришівський р-н.	28	2	2	24
Білоцерківський р-н.	24	0	2	22

Богуславський р-н.	24	0	2	22
Бориспільський р-н.	34	4	9	19
Бородянський р-н.	24	0	3	21
Броварський р-н.	48	5	2	41
Васильківський р-н.	28	1	2	25
Вишгородський р-н.	24	1	3	21
Володарський р-н.	24	0	2	22
Згурівський р-н.	24	2	3	19
Іванківський р-н.	22	1	1	20
Кагарлицький р-н.	22	1	1	21
Києво-Святошинський	24	3	5	16
Макарівський р-н.	23	1	1	21
Миронівський р-н.	23	3	5	15
Обухівський р-н.	24	0	2	22
Переяслав-Хмельниц. р-н.	44	9	11	24
Поліський р-н.	9	0	2	7
Рокитнянський	20	2	4	14
Сквирський р-н.	24	0	1	23
Ставищенський р-н.	24	1	3	20
Таращанський р-н.	23	1	4	18
Тетіївський р-н.	24	0	1	23
Фастівський р-н.	24	0	5	19
Яготинський р-н.	30	1	2	27
РАЗОМ	642	38	78	526

Статистика доступності по категоріям. Таблиця №3

категорія об'єктів	кількість об'єктів аудиту	доступних об'єктів %	частково доступних %	не доступних об'єктів %
Органи влади	648	13	18	69
Органи соціального захисту	78	23	39	38
Правоохоронні органи	117	7	7	86
Заклади освіти	289	9	13	78
Заклади культури	171	9	13	78
Медичні заклади	382	9	17	74
Аптеки	141	20	25	55
Поштові відділення	193	7	12	80
Банки/банкомати	124	16	13	71

Доступність громадської інфраструктури сіл по категоріям. Таблиця №4

категорія об'єктів	кількість об'єктів аудиту	доступних об'єктів	частково доступних об'єктів	не доступних об'єктів
Сільські ради	214	18	22	174
Медичні заклади	214	10	34	170
Школи	208	10	28	170
Поштові відділення	151	7	15	129
РАЗОМ	787	45	99	649

Доступність громадської інфраструктури сіл по категоріям у %.

Таблиця №5

категорія об'єктів	кількість об'єктів аудиту	доступних об'єктів	частково доступних об'єктів	не доступних об'єктів
Сільські ради	214	9%	10%	81%
Медичні заклади	214	6%	15%	79%
Школи	208	5%	14%	81%
Поштові відділення	151	6%	10%	84%
РАЗОМ	787	6%	12%	82%

ОСНОВНІ ПОРУШЕННЯ

1. Прилегла територія, місця для паркування транспорту

Спільною для більшості об'єктів проблемою є наявність ям, вибоїн на пішохідних доріжках, тротуарі на прилеглий території. Для сільської місцевості характерною ознакою (особливо для медичних закладів) є часто відсутність пішохідних доріжок з твердим покриттям до об'єкту. Іноді при вході на територію існує високий поріг, в сільській місцевості часто зустрічається при вході на територію турнікети, що стає на заваді вільного доступу для людей з порушенням опорно-рухового апарату, втратою зору. Часто не витримується ширина доріжки. Фактично відсутня система засобів орієнтації для людей з ураженням зору – тактильні та контрастні (кольорові) направляючі та попереджувальні лінії.

Майже повна відсутність виділених місць для паркування людей з інвалідністю на стоянках, лише на одиницях об'єктів аудиту наявні знаки-пиктограми «Стоянка автомобіля» та розмітка на асфальті, при тому, що не завжди витримується нормативна ширина (3,5 м) виділеного місця для паркування. Не

завжди виїзд на тротуар з автомобільної стоянки обладнаний пониженням бордюру чи пандусом.

2. Входи/виходи, двері, сходи.

Як правило, відсутній альтернативний вхід при недоступності головного входу для людей з порушенням опорно-рухового апарату в споруду, іноді коли такий вхід був наявним, то існувала інша проблема - відсутня інформація (піктограма) про альтернативний вхід. Під час аудиту альтернативний вхід міг теж бути визнаним як не доступний, як правило через великий кут пандуса.

Об'єкт міг бути визнаним не доступним через наявність високого порогу при вході чи недостатньої ширини дверей для безперешкодного доступу осіб які пересуваються на інвалідному візку. Частим порушенням є відсутність поруччя по обидва боки сходів. Відсутня для людей з ураженням зору система тактильної, візуальної (кольорові смуги) та звукової інформації.

3. Пандуси

Основною проблемою є не дотримання державних будівельних норм щодо куту нахилу пандуса (див. таблиця № 6) та ширини. Відсутність поруччя, або порушення норм його нормативної довжини. В сільській місцевості, поширеною є проблема під'їзду до пандуса, а саме відсутності доріжки з твердим покриттям.

Статистика доступності пандусів. Таблиця №6

категорія об'єктів	пандуса нормативний	пандуса побудований з порушення норм, проте загалом доступний	пандуса побудований з грубими порушення норм, не доступний
Органи влади	8	45	161
Органи соціального захисту	21	19	13
Правоохоронні органи	6	3	32
Заклади освіти	27	13	97

Сільські ради	14	10	58
Заклади культури	11	8	39
Медичні заклади	31	23	72
Аптеки	29	13	48
Поштові відділення	14	4	35
Банки/банкомати	16	11	27

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами моніторингу зовнішньої архітектурної доступності 72% об'єктів аудиту визнано не доступними або значно ускладненим для людей з інвалідністю. Таким чином, забезпечення доступу людей з інвалідністю до об'єктів громадського та цивільного призначення з урахуванням їх індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів фактично є обмеженим. Особливо це стосується осіб з ураженнями опорно-рухового апарату, та втратою зору.

Під час аудиту проявилася проблема фактичної повної відсутності системи засобів орієнтації для людей з ураженням зору. Жодного разу не було виявлено тактильних направляючих чи попереджувальних ліній. І лише на кількох об'єктах були наявні контрастні (кольорові) направляючі та попереджувальні лінії.

Варто зауважити, на проблемі створення номінальних умов доступності. Облаштування пандусів з великим кутом ухилу, вузьких, слизьких чи у формі двох металевих швелерів (рейок), виділення місця на автомобільній стоянці, яке унеможлиблює можливість проїзду інвалідним візком, тощо. Створення часткової доступності об'єкта, яка фактично його не робить доступним.

Формальне створення доступності, для галочки, хибне уявлення що будівництвом пандусу можна зробити будинок доступним, при тому що 485 обстежених пандусів є недоступними, а часто небезпечними, все це призводить до імітації доступності. Досить часто, особливо на місцевому рівні,

проявляється нерозуміння представниками від влади, що створення доступності необхідно вирішувати комплексно та у відповідності до нормативно-правової бази.

Незважаючи, на переважно одноповерхову забудову 82% об'єктів громадської інфраструктури в сільських адміністративних центрах є не доступними. Так майже 99% сільських медичних закладів, та 90% сільських рад є одноповерховими будівлями проте відповідно 79% і 81% цих об'єктів визнано не доступними.

Зважаючи на вище зазначене вбачається необхідність:

- Підвищити рівень поінформованості безпосередньо представників органів влади та місцевого самоврядування про особливі потреби людей з інвалідністю, формування поваги до їх прав, особистості та гідності.
- Підвищення рівня поінформованості населення про особливі потреби людей з інвалідністю, формування поваги до їх прав, особистості та гідності.
- На місцевому рівні роз'яснити відповідальним особам за створення архітектурної доступності для людей з інвалідністю та МГН про необхідність створення комплексної доступності у відповідності до нормативно-правової бази.
- Пошук та підготовка людей з інвалідністю в місцях їх проживання, як користувачів послуг, з подальшим включенням до Комітетів забезпечення доступності задля контролю їх функціонування.
- Провести аудит архітектурної та інформаційної доступності об'єктів громадської та цивільної інфраструктури Київської області.
- Підвищити доступність інфраструктури для людей з ураженням зору.
- Розробити та затвердити програму доступності сільської місцевості Київської області.
- Залучити інститути громадянського суспільства до вирішення питання створення доступності у відповідності до Конвенції ООН про права інвалідів.